

Svenska Bankföreningen

FRAMSTÄLLNING

2006-05-22

Utredningen om penningtvätt och
terrorismbekämpning
Regeringskansliets kommittéer
Karlavägen 102, plan 7
103 33 STOCKHOLM

Åtgärder mot penningtvätt och hanteringen av personuppgifter m.m.

Svenska Bankföreningen vill med denna skrivelse lyfta fram ett par frågeställningar som föreningen anser att utredningen bör behandla, nämligen dels hanteringen av personuppgifter i samband med åtgärder mot penningtvätt, dels vad som utifrån intresset att motverka penningtvätt bör gälla i fråga om öppnande och avslutande av kundförbindelser.

Hanteringen av personuppgifter

Ett viktigt inslag i åtgärderna mot penningtvätt och terrorismfinansiering är kännedom om befintliga och potentiella kunder. Genom det tredje penningtvättsdirektivet införs mer specifika och detaljerade bestämmelser om identifiering av kunder och eventuella verkliga förmånstagare. Personer i politiskt utsatt ställning ska också kunna identifieras.

En förutsättning för att banker och andra företag som omfattas av penningtvättslagstiftningen ska kunna uppfylla kraven på kundkännedom är att företagen får behandla personuppgifter i erforderlig omfattning.

Bankerna ställs också inför krav på att i samband med betalningar kunna kontrollera avsändare och mottagare av transaktioner. Eftersom en sådan kontroll kan komma i konflikt med personuppgiftslagen gjorde Bankföreningen i september 2005 en framställning till Datainspektionen. I skrivelsen anförde föreningen sammanfattningsvis.

”För att kunna säkerställa att kundernas betalningar till eller via USA inte stoppas till följd av okunskap om de ekonomiska sanktioner som USA har infört mot vissa juridiska och fysiska personer, skulle de svenska bankerna behöva göra kontroller i förväg mot USA:s sanktionslista. Bankföreningen önskar en bedömning från Datainspektionens sida av om sådana kontroller är förenliga med per-

sonuppgiftslagen och om så inte är fallet att myndigheten beviljar undantag från lagen för sådana åtgärder.”

Datainspektionen gjorde i sitt beslut den 24 februari 2006 bedömningen att den nedladdning av OFAC-listan (USA:s sanktionslista) och den kontroll mot listan som bankerna önskar göra är en sådan behandling av personuppgifter om lagöverträdelser som enligt 21 § personuppgiftslagen är förbjuden. Inspektionen gjorde dock den bedömningen att skälen för kontroll väger starkare än integritetsintrånget. Därför meddelade inspektionen undantag för bankerna från 21 § personuppgiftslagen i enlighet med ansökan. I beslutet konstaterar inspektionen att när det gäller kontroller mot EU:s sanktionslistor har det ansetts nödvändigt med tvingande regler och detsamma gäller för åtgärder med anledning av misstänkt penningtvätt eller finansiering av särskilt allvarlig brottslighet. Inspektionen anför därefter i beslutet ”Datainspektionen bedömer att även den nu aktuella hanteringen avseende OFAC-listan bör bygga på lag eller förordning. I avvaktan på sådan eventuell reglering bör undantaget därför tidsbegränsas till utgången av september 2007.”

Enligt Bankföreningens uppfattning bör denna fråga om bankernas möjligheter att hantera personuppgifter beredas i samband med utformningen av penningtvättslagstiftningen, eftersom den har så nära koppling till detta område. Det ska också framhållas att de skärpta kraven på kundidentifiering i det tredje penningtvättsdirektivet torde förutsätta att bankerna kan göra kontroller mot flera sådana listor. Detta talar också för en mer generell författningsreglering.

Kundförbindelser

Ett syfte med reglerna om kundkännedom är att banker ska kunna bedöma om vissa kunder medför högre risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om sådana uppgifter framkommer vid granskningen av en befintlig eller potentiell kund måste banken ha möjlighet att säga upp kundförbindelsen eller att neka personen att bli kund. Dessa möjligheter begränsas emellertid genom lagen om insättningsgaranti och Finansinspektionens allmänna råd om inlåningskonton. Enligt dessa är en bank skyldig att från var och en ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin, om det inte finns särskilda skäl. Bankerna uppfattar dessa regler som ett betydande hinder för sina åtgärder mot penningtvätt och annan brottslighet. Bankföreningen anser att det bör ligga inom utredningens ram att också överväga denna fråga. I FATF:s utvärderingsrapport (s. 69) anförts: ”There are certain characteristics of Swedish law as regards financial institutions, like strong presumption that basic financial services must normally be made available to every person, that when coupled with a developing AML/CFT regime, may make implementing the FATF 40+9 more challenging.”

Med vänlig hälsning

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Ulla Lundquist

Tomas Tetzell